

L'estat dels runams salins: un panorama divers a 50 anys vista

La situació dels diferents dipòsits va des de l'activitat encara creixent del Fusteret fins a la restauració ja iniciada a la Botjosa, mentre el Cogulló espera l'inici de la retirada i, potser, esdevenir un camp solar temporal

El dipòsit del Fusteret de Súrria és l'únic que es manté actiu i amb marge per créixer ARXIU/MIREIA ARSO

David Bricollé

Manresa | 26.10.23 | 06:25

En els últims cinc anys s'han produït, sobre el terreny i en els despatxos, passos especialment significatius a l'entorn dels **dipòsits salins** del **Bages**, el futur dels quals segurament és **un dels reptes mediambientals més importants** que afronta Catalunya en l'àmbit industrial. El setembre del 2018 la Generalitat **va aprovar definitivament el Pla Director Urbanístic de la Minería del Bages**, que pretenia establir una ordenació de l'activitat a partir del que hi havia en aquell moment i dels plans de desenvolupament que havia presentat l'empresa **ICL Iberia**. Quatre anys després, el desembre del 2022, el mateix Govern **va aprovar una modificació d'aquest mateix document**, canvi que tenia entre els objectius principals permetre una

ampliació del dipòsit del **Fusteret**, situat a **Súria**. Entremig, el juny del 2019 es va fer efectiva l'aturada dels abocaments al del **Cogulló**, a **Sallent**, i ara fa un any es va iniciar la restauració del seu *germà petit*, el de la **Botjosa**. En paral·lel, hi ha hagut altres moviments en diferents fronts que afecten el futur d'aquestes muntanyes salines artificials, com ara el que explicava aquest diari divendres passat, la intenció d'Iberpotash de tapar temporalment el de **Cabanasses** (Súria). El futur global d'aquests runams és la restauració, que es tradueix en una explotació del mineral que contenen fins a la seva desaparició, perquè així ho marquen els plans establerts. Però parlem d'un escenari final a 50 anys vista. Cinc dècades durant les quals l'evolució de cadascun dels dipòsits es presenta molt diversa, i amb ella la del paisatge d'aquesta comarca. Quin és, doncs, el panorama dels runams a dia d'avui? Recapitem.

Més runam a Súria

Cal recordar que, fruit de l'activitat minera, especialment intensa des de la dècada dels 70 del segle passat, es van acabar originant **un total de set dipòsits salins**. D'aquests, des del juny del 2019 **només n'hi ha un que es manté actiu**. És a dir, que s'hi segueix abocant i que, per tant, continua creixent, el del **Fusteret**. I ho seguirà fent en els propers anys, ja que, com es deia anteriorment, ara fa deu mesos la Comissió d'Urbanisme va aprovar un canvi en el PDU de la Mineria que aplanava el camí per fer-ne una ampliació. L'aprovació d'Urbanisme treia l'escull perquè aquest runam pogués anar més enllà de la capacitat que tenia autoritzada fins ara, tant en alçada com en superfície. Es tracta de la solució que el Govern ha acabat donant a ICL per resoldre la manca temporal d'un espai on seguir abocant, ja que el disponible en aquest dipòsit es preveu que s'esgoti enguany, motivat en part pel retard del nou col·lector de salmorres. Al que ha accedit Urbanisme és al **«recreixement» del Fusteret, és a dir, un augment del límit que tenia fins ara en alçada, i «l'extensió en continuïtat», el que vol dir una ampliació de la superfície actual, cap a la zona de Cererols (cap al sud)**.

Els dos espais es plantegen com a alternatives, però alhora es poden acabar utilitzant tots dos, segons les necessitats que acabi tenint l'empresa i la viabilitat tècnica de cadascuna d'elles. Es calcula que fa falta capacitat per dipositar uns aproximadament 10 milions de tones de sal, que és el que s'estima que es generarà des de l'esgotament de l'espai actual fins a final del 2025, mitjan del 2026, quan hauria d'entrar en servei el nou col·lector, segons l'últim calendari.

Amb la modificació, el runam del Fusteret de Súria podria arribar a créixer fins a una cota de 515 metres sobre el nivell del mar. És exactament la que la mateixa comissió va aprovar l'abril del 2018 per al dipòsit del Cogulló (amb un seguit de mesures complementàries) per tal que a

Iberpotash li fos concedida una pròrroga d'un any (fins al 30 de juny del 2019) per seguir abocant al runam sallentí.

Per tant, tots dos podrien acabar assolint una mateixa alçada. Actualment, el del Fusteret té una cota permesa de 475 metres i se li permetria **créixer el 8,4% més (40 metres)**. Cal tenir present que aquesta cota la podria arribar a assolir, no en tot el runam actual, sinó sobre un màxim de 15,9 hectàrees (un terç de la superfície total).

Pel que fa a l'opció de créixer en amplitud per la banda de Cerarols, la modificació del Pla Director permetrà fer-ho fins a una superfície màxima afegida de 16,8 hectàrees. L'actual runam ocupa 46,45 hectàrees, amb la qual cosa el dipòsit del Fusteret podria arribar a tenir una dimensió final, si se'n necessités la totalitat, de **63,25 hectàrees**.

Vista aèria de les instal·lacions de Cabanasses, a Súria ARXIU/ICGC

Un cop hi finalitzin els abocaments se n'hauria d'iniciar també l'explotació i restauració, incloent-hi el material acumulat a l'altre runam surienc, el de Cabanasses, que és el més petit de tots i que ara l'empresa planteja cobrir temporalment.

La Botjosa ja decreix

I als peus del Cogulló hi ha el cas oposat al del Fusteret. Mentre el dipòsit de Súria segueix creixent, **el de la Botjosa de Sallent està en decreixement, ja que el 2021 ICL Iberia en va començar la restauració i el segon trimestre d'aquest any es van superar les 500.000 tones de mineral extretes**. El primer semestre d'enguany s'havia assolit un ritme constant de

retirada durant gairebé cada mes per damunt de les 40.000 tones. Part d'aquest material, ha servit per reprocessar-lo i introduir-lo al mercat de la sal per a ús de desgel.

Activitat d'extracció al runam de la Botjosa ARXIU/ICL

En base al ritme actual i a la seva dimensió (el de la Botjosa conté uns 4 milions de tones de material), l'empresa calcula que la retirada del dipòsit **podria estar pràcticament enllestida durant al 2027**. A partir d'aquest final, o fins i tot solapant-se en algun període, s'hauria d'iniciar, segons els mateixos plans, l'explotació i restauració del runam del Cogulló, d'unes dimensions, com es deia, molt superiors (ocupa una superfície de 48 hectàrees.), i per al qual es calcula un període d'uns 50 anys.

Un futur camp solar?

Ara bé, mentre s'inicia i s'executa aquesta eliminació estimada en cinc dècades, el gran dipòsit sallentí encara podria tenir una altra funció i una nova fesomia temporal. I és que la modificació del PDU de la Mineria tenia un segon objectiu, a banda de donar més capacitat d'abocament al Fusteret. **Aquell canvi urbanístic va obrir també la porta a convertir els runams en terreny per a la implantació d'energies renovables**. Essencialment, plaques solars. Una possibilitat que té el seu origen **en la proposta d'instal·lació d'un camp fotovoltaic a la cara sud del runam salí del Cogulló**.

El projecte que va transcendir a principi del 2021, batejat amb el nom de Cogulló Solar Plant, proposava omplir de plaques fotovoltaïques tot aquest vessant que mira cap a [Santpedor](#) i

Manresa aprofitant el seu pendent. Es tractaria d'una instal·lació distribuïda en 7 parcs o parcel·les al llarg d'aquesta cara sud, amb una superfície global de 12,5 hectàrees i una capacitat de producció contínua de 30 megawatts.

Cara sud del Cogulló vista des de la part superior del runam ARXIU/MIREIA ARSO

El que va esgrimir la comissió quan va fer el canvi de marc urbanístic és que, específicament en el cas dels dipòsits salins, només serà possible la instal·lació d'una infraestructura d'energies renovables, el que també inclouria la possibilitat de, per exemple, molins de vent, si això fos adequat, però sempre amb la condició que no comprometi ni retardi el pla de restauració vigent, assumint que el futur del dipòsit ha de ser la seva extinció. És a dir, ha de ser compatible el temps de vida útil d'aquestes instal·lacions amb la progressiva retirada, en paral·lel, del propi runam sobre el qual s'instal·li. Ara caldrà veure si el projecte prospera i si compleix aquesta compatibilitat.

Interrogants al runam vell de Cardona

I el dipòsit salí més antic de tots, el vell de Cardona, és el que ha acabat amb el futur més incert. Aquest runam situat a costat de la Muntanya de Sal va ser **explotat des de principi del 2008 per l'empresa Ercros**, que en treia el mineral per a les seves plantes de producció de clor. Nou anys més tard, **l'empresa va anunciar que deixava de fer aquesta explotació** argumentant un canvi en la normativa europea que els obligava a fer un canvi de tecnologia per a la qual, deia, requerien una sal més purificada que la que extreien del runam

de Cardona. Sis anys després, el runam està a mig explotar, amb uns 4,5 milions de tona per extreure ubicats a la capçalera de la Vall Salina i pendent de definir com es resol el seu futur.

Vilaforns i Cardona: dos exemples de restauració

La comarca té ja dos dels set runams inactius que són exemples de dues modalitats de restauració. D'una banda, el dipòsit (o terrera) nou de Cardona, on des de fa dues dècades s'hi ha fet un procés d'explotació i eliminació, de manera que actualment ja no hi ha material salí acumulat del que s'hi va dipositar durant els anys d'activitat minera. Aquest runam estava situat cap a la part final (inferior) de la Vall Salina, i ara la feina que s'hi està fent és sobretot de moviment de terres i adequació del terreny. L'altre cas és el de Vilaforns (Balsareny), on a final de la primera dècada d'aquest segle es va optar pel que en aquell moment era una fórmula absolutament novedosa, promoguda pel departament de Medi Ambient de la Generalitat. Se'n va fer un cobriment complet amb plàstics aïllants (polietilè), de manera que el material que contenia va quedar, des de l'any 2010, confinat sota aquesta capa. Posteriorment es va recobrir amb terra i s'hi va fer una sembra, de manera que actualment queda camuflada en el paisatge com una muntanyeta de matollars.